

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO
13/2002 vp

Valtioneuvoston selvitys Espanjan kuningaskunnan aloitteesta neuvoston päätöksen tekemiseksi poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön erityistoimenpiteiden toteuttamisesta terrorismin torjumiseksi yhteisen kannan 2001/931/YUTP mukaisesti

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 15 päivänä toukokuuta 2002 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen ehdotuksesta neuvoston päätökseksi poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön erityistoimenpiteiden toteuttamisesta terrorismin torjumiseksi yhteisen kannan 2001/931/YUTP 4 artiklan mukaisesti (E 48/2002 vp) lakivaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valiokunnan käyttöön on toimitettu uusi 2.6.2002 päivätty EU-perusmuistio asiasta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Pekka Järviö, sisäasiainministeriö
- yksikön päällikkö Matti Joutsen, oikeusministeriö
- valtiosyyttäjä Heli Vesaja, Valtakunnan-syyttäjänvirasto.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus neuvoston päätökseksi

Neuvosto hyväksyi 27.12.2001 II pilarin puitteissa yhteisen kannan erityistoimenpiteiden toteuttamisesta terrorismin torjumiseksi (2001/931/YUTP). Yhteistä kantaa sovelletaan terroritekoihin sekaantuneisiin henkilöihin, ryhmiin ja yhteisöihin, jotka on lueteltu mainitun yhteisen kannan liitteessä.

Yhteisen kannan 4 artikla velvoittaa jäsenvaltiot antamaan toisilleen mahdollisimman laajaa tukea terroritekojen estämiseksi ja torjumiseksi.

Espanja on 18.3.2002 tehnyt aloitteen em. yhteisen kannan 4 artiklassa tarkoitettujen poliisi- ja oikeudellisen yhteistyön alaan kuuluvien toimenpiteiden täytäntöönpanosta tehtäväksi neuvoston päätökseksi.

Ehdotuksen 2 artiklassa määrätään jäsenvaltiot nimeämään poliisivoimissaan yhteyspiste, jolla on oikeus saada ja kerätä tietoja kyseisen jäsenvaltion rikollisuuden torjunnasta vastaavien viranomaisten tekemistä terroritekoja koskevista rikostutkimuksista, jotka liittyvät luet-

telossa mainittuihin henkilöihin, ryhmiin tai yhteisöihin.

Ehdotuksen 3 artiklan mukaan vastaava yhteyspiste tulee nimetä myös oikeusviranomaisen (suomenkielisessä versiossa "oikeuslaitoksen") piiristä oikeusviranomaisten suorittamia tutkimuksia koskevien tietojen keräämiseksi. Tämä yhteyspiste on sama kuin Eurojustin kansallinen yhteyspiste niissä jäsenvaltioissa, joissa sellainen on nimetty.

Valtioneuvoston kanta

Valiokunnalle toimitetun tarkistetun kannan mukaan Suomi pitää tärkeänä yhteisen kannan 4 artiklan sisällön täsmentämistä III pilarin instrumentilla. On tärkeää, että Eurojustin ja Europolin yhteistyötä edistetään ja että terrorismin tor-

jumiseksi tarvittavaa tietojen keruuta varten on kansallisiin työnjakoihin soveltuva järjestelmä.

Suomi pitää hyvänä sitä, että edellisestä asiaa koskevasta aloitteesta poiketen jäsenvaltioille on nyt ehdotetun instrumentin nojalla turvattu enemmän joustavuutta tietojen vaihtoon liittyvään menettelyyn. Tämä mahdollistaa myös eri jäsenvaltioiden viranomaisrakenteista sekä tiedon määrästä ja lähteistä johtuvien erilaisuuksien huomioon ottamisen. Edellä mainittu turvaa osaltaan myös jo olemassa olevien tietojenvaihtokanavien ja -rakenteiden hyödyntämisen ja sillä kyetään estämään myös päällekkäistä tietojenvaihtoa.

Suomen kannalta katsottuna ehdotuksen yksityiskohdissa on edelleen täsmentämisen tarpeessa olevia sanamuotoja (3 artiklan 1 ja 2 kohta toisinsa verrattuina sekä 4 ja 5 artiklassa).

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ehdotuksella pyritään viranomaisyhteistyön ja tietojenvaihdon tehostamiseen tavalla, jolla ei ole vaikutusta Suomen kansalliseen lainsäädäntöön eikä se kuulukaan lainsäädännön alaan. Valiokunta kannattaa Eurojustin ja Europolin yhteistyön tehostamista terrorismin torjunnan alueella ja päätösehdotuksessa esitettyjen poliisi- ja oikeusviranomaisten piiristä nimettyjen yhteyspisteiden perustamista.

Suomen kannalta katsottuna kyseessä on kuitenkin pelkästään poliittinen instrumentti, jolla on merkitystä eräissä jäsenvaltioissa. Suomessa jo voimassa oleva lainsäädäntö nimittäin velvoittaa syyttäjän ja poliisin toimimaan keskenään tiiviissä yhteistyössä. Suomi voi kuitenkin hyväksyä tällaisenkin päätöksen, jos sen sisällystä päästään yhteisymmärrykseen.

Päätösehdotuksen johdannossa katsotaan, että unionin olisi toteutettava lisätoimenpiteitä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1373 (2001) täytäntöön panemiseksi. Vaikka nyt kyseessä olevalla päätösehdotuksella ei muuteta

asiaan liittyviä säännöksiä, valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että YK:n päätöslauselmasta puuttuvat oikeusturvatakeet. Päätöslauselman piiriin voi joutua väärin perustein, mutta ei ole keinoa, jolla siitä silloin pääsee pois. Sen vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi jatkaa keskustelua siitä, miten voidaan sovittaa yhteen turvallisuusneuvoston tehokas toiminta ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Päämääränä voisi olla, että kaikki tämän tyyppiset päätökset ovat luonteeltaan rikosoikeudellisia niin, että ne pohjautuvat rikostutkintaan, rikostutkinnassa esille tulleisiin tosiseikkoihin, asianmukaisiin syyte-toimiin sekä niihin liittyvään yhteistoimintaan. Terrorismin vastainen taistelu ei saa olla teko-syy perusarvojen ja -oikeuksien loukkauksille.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Matti Vähänäkki /sd	Kirsi Ojansuu /vihr
jäs.	Sulo Aittoniemi /alk	Veijo Puhjo /vas
	Leena-Kaisa Harkimo /kok	Mauri Salo /kesk
	Erkki Kanerva /sd	Timo Seppälä /kok
	Toimi Kankaanniemi /kd	Marja Tiura /kok
	Annika Lapintie /vas	Lasse Virén /kok.
	Kari Myllyniemi /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaisa Vuorisalo.